బాల వ్యాకరణం

సంధి పరిచ్ఛేదం

పరిచయం

ఉపన్యాసకుడు

డా.రామక పాండురంగ శర్మ

సంధి పరిచయం

రాముడు + ఇతడు > రాముడ్ + ఉ + అ + తడు

> రాముడ్ + ఇ + తడు > రాముడితడు

- పూర్వ పర స్వరములకుం బరస్వరం బేకాదేశం బగుట సంధి. చిన్నయ సూరి, బా.వ్యా, సంధి.

సంధి పరిచయం

- పరః సన్నికర్షః సంహితా । - పాణిని, అష్టాధ్యాయి.
- సం+√ధా+కిః > సంధిః. సంధానం సంధిః।
- ఆద్యంత వర్ణయో రైక్యం సంధి రిత్యుచ్యతే బుధైః । వికృతివివేకం.
- మొదలిపదము తుది వర్ణము, పై పదము మొదలి వర్ణముతో కలియుట సంధి. కేతన, ఆం.భా.భూషణము.
- పూర్వ పర స్వరములకుం బరస్వరం బేకాదేశం బగుట సంధి. చిన్నయ సూరి, బా.వ్యా, సంధి.

పారిభాషిక పదాలు

- ఆదేశం : ఉన్నవర్ణము /-ల ను తొలగించి, వేరొక వర్ణం వచ్చి చేరుట.
  (ఆదేశః శత్రువత్)

  ఉదా: – నిద్ర + పోయె > నిద్ర + ప్+ ఓ యె > నిద్ర + వ్ +ఓ యె
  > నిద్రవోయె

- ఆగమం :- ఉన్న వర్ణాలు ఉండగా అదనంగా వర్ణం వచ్చి చేరడం.
  (ఆగమో మిత్రవత్)

  ఉదా : - మా + ఇల్లు > మా +య్+ఇల్లు > మాయిల్లు

పారిభాషిక పదాలు

- వైకల్పికం / విభాష :

  ‘న వేతి విభాష’ । నిషేధ వికల్పయోః విభాష సంజ్ఞా స్యాత్।

  - పాణిని, అష్టాధ్యాయి

  విధించిన కార్యం కలుగవచ్చు, కలుగక పోనూ వచ్చు.

  ఉదా :వచ్చుచున్ + ఉండెన్ > వచ్చుచునుం డెను/ వచ్చుచుం డెను

పారిభాషిక పదాలు

- బహుళం :-

క్వచిత్ ప్రవృత్తిః, క్వచిదప్రవృత్తిః, క్వచిద్విభాషా, క్వచి దన్యదేవ ।
విధే ర్విధానం బహుధా సమీక్ష్య చతుర్విధం బాహుళకం వదంతి ॥

1. ప్రవృత్తి :- సీత + అమ్మ > సీతమ్మ
2. అప్రవృత్తి :- వెల + ఆలు > వెలయాలు
3. విభాష : - మేన + అత్త > మేనత్త / మేనయత్త
4. అన్యత్ :- ఒక + ఒక > ఒకానొక

సంధి పరిచ్ఛేదం పరిచయం

సూత్రాల సంఖ్య - 55

అచ్ సంధులు – 12 (1-12)
గసడదవాదేశ – 03(13-15)
ద్రుత సంధులు –12(16-27)
క.స. సంధులు – 6 (28-330
షష్ఠీ సమాస సంధులు–2 (35,36)

ప్రాతాది సంధులు – 3(36-39)
ఆమ్రేడిత సంధులు -3(40-42)
విభక్త్యాగమాలు – 2 (43-44)
వర్ణ లోప సంధులు – 5(45-49)
అనుకరణ సంధులు – 5 (50-54)

ధన్యవాదాలతో ....

డా. రామక పాండురంగ శర్మ

http://academy.teluguthesis.com/

సమర్పణ